

ARCHEOLOGICKÉ CENTRUM OLOMOUC

příspěvková organizace Olomouckého kraje

Plán rozvoje ACO

Na léta 2018 - 2020

ACO-vznik/výzkumy/centrální archeologicko-antropologický
depozitář/projekt Archaeology 4 you/vědecko-výzkumná
činnost/publikační činnost a knihovna/spolupráce s
archeologickými institucemi/konference, sympozia,
semináře, workshopy/výstavní činnost/technologický růst,
modernizace/personální a finanční zajištění

**Olomouc
1.1.2018**

PLÁN ROZVOJE

ARCHEOLOGICKÉHO CENTRA OLOMOUC NA LÉTA 2018 – 2020

Archeologické centrum Olomouc, příspěvková organizace (ACO), vzniklo jako samostatná organizace rozhodnutím orgánů kraje ke dni 1.1.2003 ve formě specializované archeologické instituce, jejímž hlavním cílem je záchrana a ochrana archeologického kulturního dědictví v regionu. V současné době má v organizační struktuře 3 úseky. Největší úsek archeologie je dále členěn na Oddělení terénních výzkumů, Oddělení archeologických výzkumů na D11 a D35 (pracoviště ve východních Čechách) a v neposlední řadě Oddělení dokumentace a konzervace. Dnes organizace zaměstnává 40 osob.

Naší stěžejní činností jsou a vždy budou záchranné archeologické výzkumy na zájmovém území všech kategorií, to znamená od menších staveb např. rodinných domků nebo jejich vybavenosti až po rozsáhlé velkoplošné výzkumu provázející výstavbu klíčové infrastruktury, vedení podzemních inženýrských sítí, příp. velké developerské záměry apod.. S výzkumy a záchranou archeologických objevů bezprostředně souvisí jejich laboratorní ošetření a konzervace nálezů, kresebná a fotografická dokumentace, inventarizace a uložení do depozitárních prostor. Dále pak plynule navazuje prvotní vědecké hodnocení se zachycením všech důležitých nálezových souvislostí do podoby nálezových zpráv, které máme povinnost vypracovat ke každé prozkoumané archeologické lokalitě. To vše se stává zdrojem vědecko-výzkumného zájmu vědeckých pracovníků, kteří výsledky terénního úsilí zhodnocují a publikují v odborném tisku. Zapomínat nelze ani na naši snahu podílet se na výstavní prezentaci získaného dějinného potenciálu, naši přednáškovou a konzultační činnost, naši úzkou spolupráci s univerzitami a archeologickými institucemi u nás i v zahraničí.

Vybudování centrálního archeologicko-antropologického depozitáře

V dané chvíli ACO spravuje získaný pramenný nálezový fond o velikosti 4 500 ks banánových beden plných rozličného materiálu. Jsou to výsledky mnohaleté záchranné činnosti na území Olomouckého a Zlínského kraje. Nemalým a důležitým problémem je, že výše zmíněné množství zpracovaných, ošetřených a inventarizovaných předmětů nadále a dlouhodobě zůstává ve správě ACO. Děje se tak z důvodu absence volných kapacit místně příslušných sbírkotvorných organizací - muzeí, což je v rozporu s platným památkovým zákonem. Dlouhotrvajícím stěžejním problémem ACO je tedy otázka depozitárních prostor. ACO disponuje pouze dvěma příručními depozitáři (budova U Hradiska 42/6 v Černoviři a Lipenská 54 v Hodolanech), které jsou již dnes kapacitně zcela vyčerpány. Nově získaný prostor v Hodolanech je potřeba opravit. Tento prostor však neřeší výše uvedený velký problém nejen trvalého uložení nálezů, ale rovněž s uložením spojenou následnou správou, výpůjčky a péči. Proto ACO přichází s myšlenkou centrálního archeologického depozitáře, do něž by se ukládal materiál z moderních archeologických výzkumů, a to nejen z činnosti ACO, ale všech oprávněných organizací v kraji, které řeší obdobný problém. Jako vhodný objekt byl vytipován zámek v obci Žádlovice nedaleko města Loštice. Malý zámeček v Žádlovicích je v majetku Olomouckého kraje. Je vypracován projekt „Archaeology 4 You“, který řeší kompletně problém depozitárních prostor s výhledem na dalších 50 let a současně navrhuje realizaci zcela unikátního využití celého objektu pro účely archeologie a lokální historie. Projekt využití žádlovického zámku je v „Konceptu rozvoje kultury a památkové péče Olomouckého kraje pro období 2017-2020“ svěřen do gesce ACO, která s jeho realizací počítá.

Pohled na současný neutěšený stav depozitáře ACO

Realizace projektu Archaeology 4 you *////*

*/*archeologické muzeum

*//*edukace 3D (see-touch-make, vidět-dotknout-vyrobít)

*///*sbírka archeologicko-antropologická

*////*archeoskanzen Podhrádek

Projekt nám umožňuje funkční a moderní propojení uložení vědeckých nálezů s jejich praktickým využitím pro odbornou a také nejširší veřejnost. Vize moderního přístupu k fungování vědecké organizace a otevřeného a interaktivního propojení vědy s veřejností je založena na spojení edukace 3D (vidět, dotýkat se, udělat) s výstavní činností a budováním pravěkého archeoskanzenu Podhrádek. V takovém interaktivním propojení edukace, vědy a skanzenu je ideální prostředí pro rozvíjení doprovodných aktivit, včetně praktické odborné výuky studentů archeologie UPOL, úzkého napojení na školní kurzy a didaktické aktivity, jako je například škola v přírodě a letní tábor orientovaný na velkou školu archeologie. Záměček v Žádlovicích tak zvaně v novém kabátu bude místem plně zahrnutým do sítě regionálních i nadregionálních zájmových a volnočasových aktivit veřejnosti, včetně napojení na Olomouc region card.

Den otevřených dveří ACO

Výstava v Bystročicích

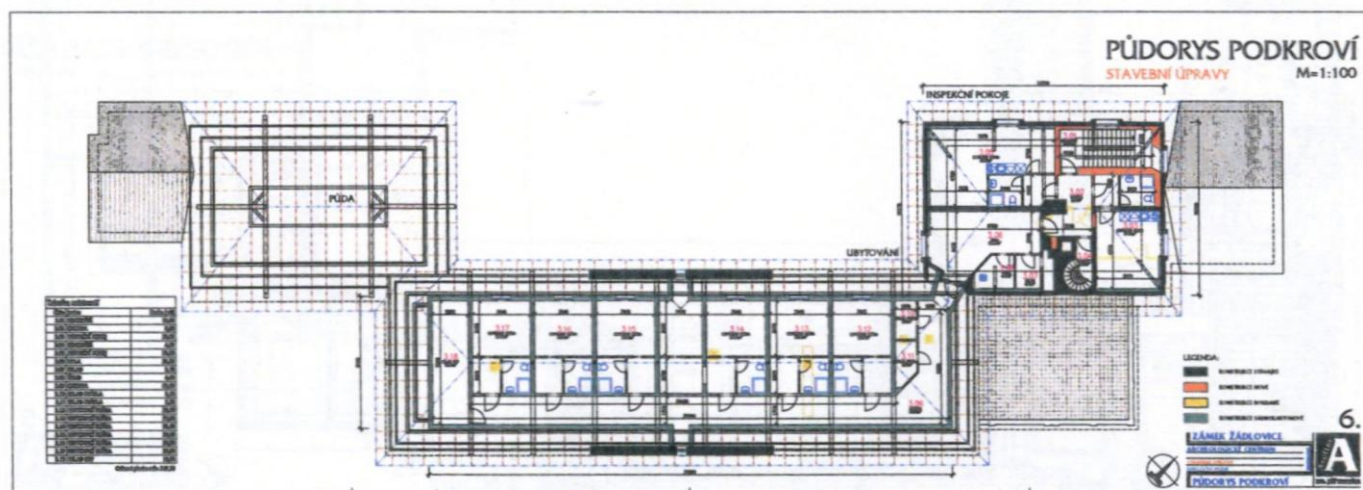
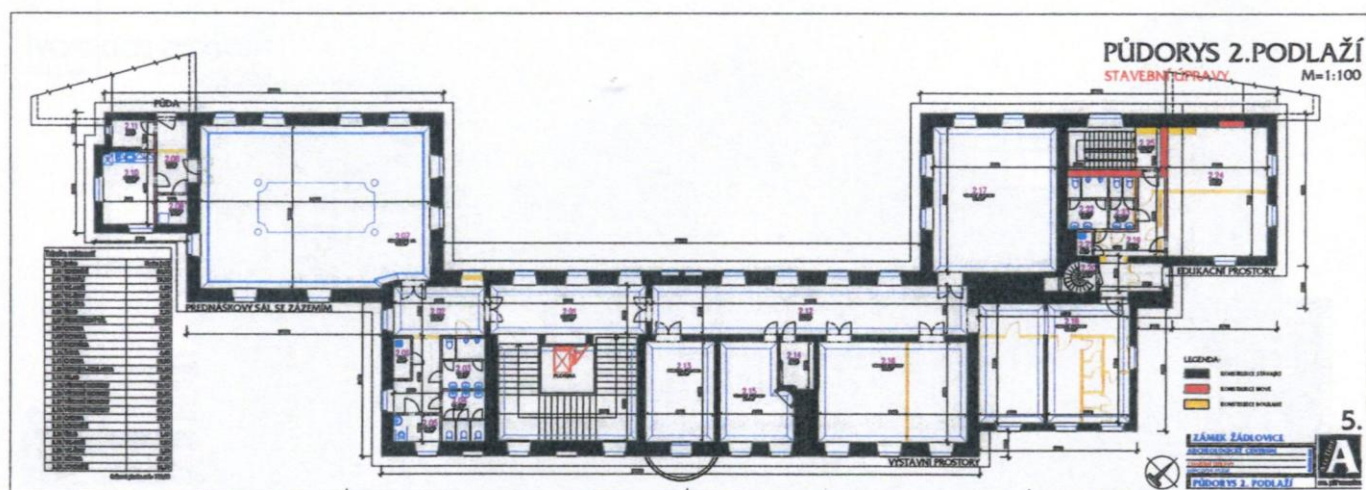
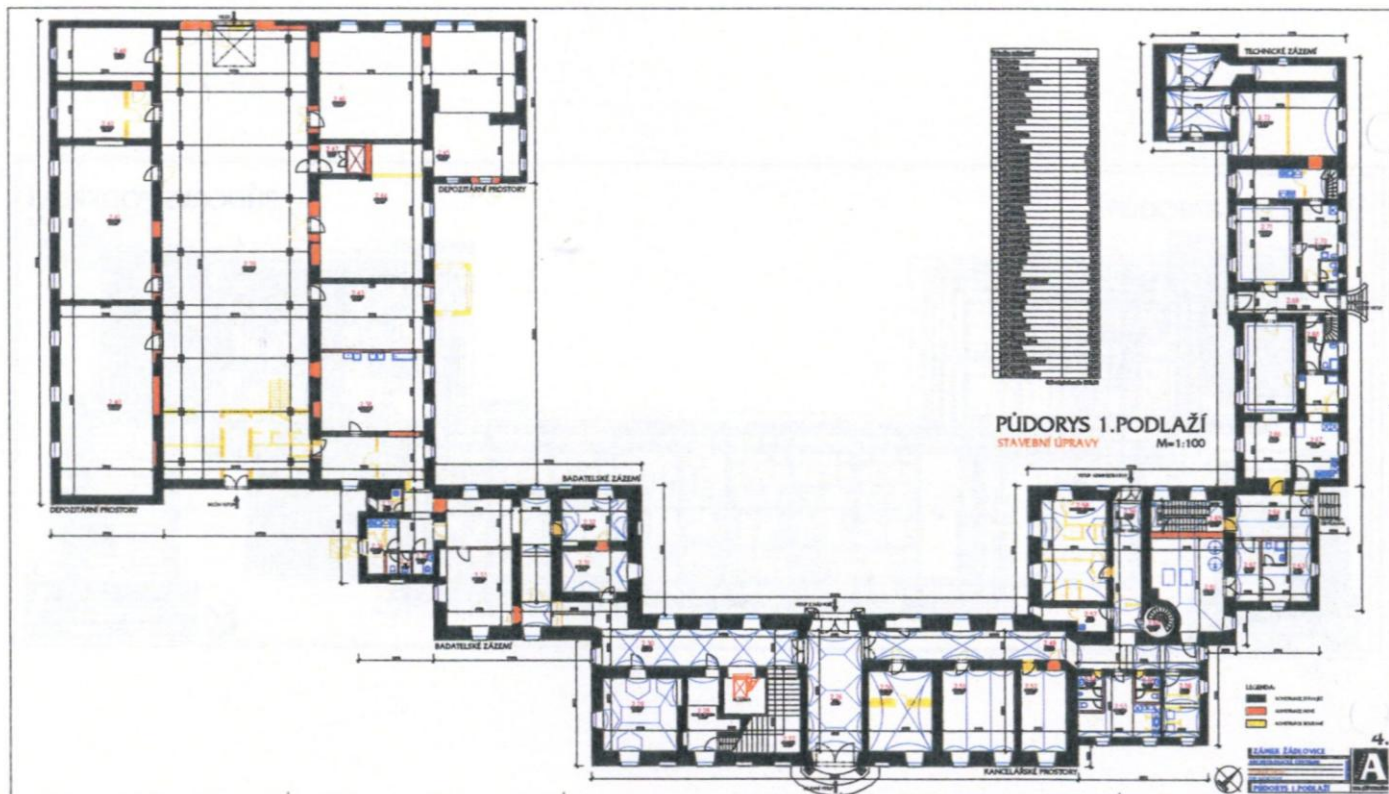
Aby mohl být celý proces završen i po legislativní linii, ACO směřuje a je připraveno se transformovat do formy sbírkotvorné organizace, a tím celý projekt povýšit na vznik zcela nového typu organizace – Archeologického muzea (**Am**)– které se stává ve světě i Evropě zcela běžným, na území ČR však realizováno doposud není.

Archeological museum - Havránok, Liptovská Mara, foto Oliver Rýdzi

Letecký pohled na areál zámku v Žádlovicích

Vědecko-výzkumná činnost

- Úspěšné dokončení všech probíhajících grantů a projektů
 - Moravské křižovatky, program NAKI II 2016-2019, MK ČR
 - Počátek kulturní krajiny na Moravě: výzkum unikátní neolitické studny v Uničově, 2017-2019, GA ČR
 - Moderní chemická analýza zbytků organických materiálů v archeologickém kontextu, 2017-2019, GA ČR
- Preventivní archeologie aneb detektory v archeologii

Témata vědeckých projektů (řada z nich je již rozpracována):

- Viděno z hůry.....
- Aplikace metod dálkového průzkumu země (LIDAR)
- Mohyla jako symbol cesty k Bohům
- Organické zbytky v archeologickém kontextu
- Počátky metalurgie „Missing link“
- Hroby metalurgů v Evropě
- Kultura se šňůrovou keramikou na střední Moravě
- Depoty z doby bronzové
- Periodizace a sídelní organizace starší doby bronzové
- Absolutní datování konce neolitu a počátku doby bronzové
- Pohřebiště z doby popelnicových polí a halštatu na střední Moravě
- Jantar na Moravě
- Archeologický průzkum Moravské brány
- Zásah římského impéria a jeho zázemí (germánské osídlení střední Moravy)

Plánované archeologické výzkumy:

Přerov-Předmostí a Dluhonice - ZAV na D1 stavba 0136 Říkovice-Přerov, bohatá polykulturní naleziště od neolitu až po středověk

Jívová-Tepenec (8. etapa) - ZAV před těžbou kamenolomu – pravěké hradisko z doby popelnicových polí a přehradí středověkého Karlova hradu

Lipník nad Bečvou – Podhůra - mohylník kultury se šňůrovou keramikou

Olomouc-Slavonín – Arbesova ulice - další etapa výzkumu lokality z eneolitu, starší doby bronzové, popelnicová pole a novověk

Otaslavice – Obrova noha - výšinné opevněné hradisko ze staršího eneolitu a starší doby bronzové (spolupráce s ÚAPP Brno a univerzitou v Halle)

Vřesovice – Vřesovická pole - kruhové opevnění únětické kultury (spolupráce s ÚAPP Brno, UPOL a univerzitou v Halle)

Slatinky - depot

Publikační činnost a knihovna ACO

Pokračovat ve vydávání tradičních publikačních řad ACO jako jsou **Archaeologiae Regionalis Fontes**, **Archeologické památky střední Moravy**, každoroční **Ročenka** s publikovaným přehledem činnosti a několika aktuálními odbornými statěmi. U anglicky vydávaného časopisu **IANSA (Interdisciplinaria Archaeologica. Natural Sciences in Archaeology)** evidovaného v databázi SCOPUS a ve sledování WoS je naším cílem transformovat časopis do spoluvydavatelské formy. Plánujeme realizaci publikací mimo ediční řady, což jsou publikace hodnotící výsledky řešení nových grantů, projektů, či pozoruhodných nálezů, nebo témat. Odborná knihovna ACO aktivně realizuje výměnu odborné literatury s tuzemskými i zahraničními institucemi a je k dispozici nejen zaměstnancům ACO, ale v plné míře také studentům univerzit a v případě zájmu z řad veřejnosti jsme vždy vstřícní a po dohodě knihy předložíme. Naplňujeme digitální databázi knih, separátů i nálezových zpráv - což umožní rychlý a přehledný výběr dat podle tematického rozdělení, nebo časového období.

Mapa ukazující tuzemské a zahraniční instituce, se kterými probíhá aktivní výměna odborné literatury.

Knihovna ACO

Spolupráce s archeologickými institucemi a dalšími vědeckými pracovišti

- Univerzita Palackého v Olomouci – podíl na výuce, společné řešení grantů a dalších projektů, odborná praxe, odborné exkurze, RCPTM
- Ústav archeologické památkové péče Brno, Martin Luther Universität Halle/Wittenberg – společné projekty, zpracování materiálu, dokumentace, společný terénní výzkum (Otaslavice, Vřesovice)
- Universität Tübingen, CEZA Mannheim, MU Brno, ÚAPP SZ Čech, NPÚ Opava – projekt k počátkům metalurgie nad středním Dunajem "Missing link"
- Jihočeská univerzita České Budějovice – LAPE – environmentální analýzy
- Koordinace archeologických činností na platformě Středomoravské a Zlínské regionální archeologické komise

Odborná archeologická komise na výzkumu v Hnojicích

Konference, sympozia, semináře, workshopy

- Archeologické výzkumy na střední Moravě, Olomouc
- Archeologické výzkumy v Čechách, Praha
- Záchrané archeologické výzkumy na Moravě a ve Slezsku , Brno
- Archeologie barbarů
- Otázky neolitu a eneolitu našich zemí, Plzeň
- 50. mezinárodní konference archeologie středověku, Brno
- mezinárodní konference „Doba popelnicových polí a doba halštatská“, Slovensko
- Amberif 2018, The 25th International Symposium „Amber. Science and Art“, Gdaňsk
- 18. světový archeologický kongres UISPP, Paris
- 24. Evropská asociace archeologů, Barcelona
- 1. konference “Protein v archeologii a antropologii“ organizátor University of York, Barcelona
- (Im)Mobile? Cirkulace, výměna objektů, idejí, mobilita, stabilita jedinců a skupin během pre- a protohistorie v Evropě, Lyon

Výstavní činnost

V souvislosti s postupným dokončováním záchranných výzkumů jsou v plánu realizace putovních výstav ve spolupráci s dalšími institucemi. Tematické okruhy budou zahrnovat:

- ✓ Tajemné pravěké Předmostí (výsledky ZAV na lokalitách na katastru Předmostí a jeho bezprostředního okolí)
- ✓ Výstavy k výsledkům ZAV na trase dálnice Hradec Králové - Jaroměř (Univerzita Hradec Králové, muzeum Hradec Králové)
- ✓ Depoty a kovové artefakty získané v rámci Preventivní archeologie

Zlatý velkomoravský šperk z pohřebiště Hulín-Pravčice 2

Technologický růst, modernizace sídla ACO

- Celková modernizace a obnova počítačové sítě
- Nový server pro zálohování dat
- Nový software pro zpracování archeologických dat
- Digitalizace fondu nálezových zpráv, fotoarchivu, kresebné dokumentace
- Fotogrammetrie nálezů – virtuální galerie a prezentace na internetu
- Digitální mapy pro celou oblast působnosti ACO
- Pořízení digitálního archivu písemností
 - Vybudování mobilní plavící linky
 - Oprava střechy na budově ACO
 - Rozšíření zpevněných parkovacích míst
 - Výstavba betonového plotu kolem části pozemku ACO

Personální a finanční zajištění

Jakkoliv tento plán rozvoje není ekonomickou ani SWOT studií, je jasné, že vyhlížet do optimistické budoucnosti nelze bez finančního zajištění. S výjimkou investic se naše organizace snaží dosáhnout zvýšení příspěvku zřizovatele ze současných 30% alespoň na úroveň 50 % (jako je zvykem u jiných zařízení stejného typu v ČR). Finanční zdroje budou získány nejen z rozpočtu zřizovatele, ale také z poskytovaných programů zřizovatele, strukturálních fondů Evropské unie, MK ČR a dalších otevřených programů a fondů.

Personální navýšení počtu zaměstnanců v rámci činnosti ACO vychází z potřeby zajistit správu a provoz depozitáře v Hodolanech (1x SŠ) a realizace digitálního archivu (1x SŠ). Pro zahájení činnosti pracoviště v Žádlovicích (počítá se s rokem 2020) je plánováno 9,5 úvazku (3x VŠ a 6,5x SŠ).

Níže uvedený přehled finančních položek zobrazuje požadavek na navýšení již schváleného střednědobého výhledu rozpočtu 2019 a 2020

Rok 2018 až 2020	Personální zajištění provozu ACO (správce budovy pro depozitář v Hodolanech, pracovník pro zpracování digitálního archivu)	2x pracovní úvazek	0,85 mil. Kč
Rok 2020	Úprava objektu stavby Žádlovice	dle dispoziční studie	109 mil. Kč
	Personální zajištění pracoviště v rámci projektu Žádlovice	9,5x pracovní úvazek	4,35 mil. Kč
	Provozní zajištění objektu Žádlovice	Nezbytná režie - nákup energií	1,15 mil. Kč
	Údržba venkovních ploch u objektu Žádlovice	Nákup služeb	0,75 mil. Kč

Vypracoval:

doc. PhDr. Jaroslav Peška, Ph.D.

v Olomouci dne 30.1.2018